

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

ב.

עין משפט נר מצוה

קמה א ב ג מוי פז
מהל מעשה
קדנות הלכה כג:

שיטה מקובצת

אן ומתני דקתני מליקתו כשרה כשהחזיר: ב ואידי דהנא ורישא כשר בשחיטה ופסול במליקה תנא נמי סיפא כשר: ג והקריבו הכהן אל המזבח ומלק וכו' וכו' תעלה: ד וכו' קוצץ ויורד: ז' ג' ג' וה' קוצץ וכו': ח וגמר רוב מליקתו שם דאי עבד: ט אלא מדי' ור' אלעזר הקפר אמרה: י דאידידו בחלושין דלא דתני וכו' דקאמר בסמוך הא דתני אין עיקור וכו' לא אמרן אלא למי' דאי כשר שחיטה לעוף מן התורה נהי נמי דכיון דהבר שררה ומפרקת: י' ובשרה ומפרקת חשיב טרפה והא דנקט בהבבלי: יא' כדמובח לקמן מה שהבאתי מפי שני אלא כלומר:

רבינו גרשום

א"ר ינאי יקבלו הרובין את השוחטן שאומרי' אף מחזיר ומתניחין בדלא אהדר שכן מצינו כשר בשחיטה ופסול במליקה דקתני כשר וכו' וכשר למעוטי מאי שחיטה שר' בשחיטה מאי לאו למעוטי שאינו מחזיר סימנים לאחורי העורף ושוטח כלומר שאינו שוחט מחזיר הצואה וזו כשר במליקה לאחורי הצואה וזו היא שאמרן כשר במליקה פסול לא למעוטי שן וצפורין כלומר דשן וצפורין פסול בשחיטה: ז' שם וצפורין בהדיא קתני להו חזן מגול קציר והגמרה והשנים והצפורין וכו' למעוטי מולך ומביא וכשר בשחיטה ופסול במליקה: ח' למעוטי מאי שחיטה: ט' עיקור סימנים כלומר דבשחיטה פסול ולמליקה כשר: י' והתני רב יחזקאל אין עיקור סימנים לעוף כגון דנקט מראשו כו'. כלומר דלא שבר המפקד' ממש במליקה אלא כגון דנקט מראשו והגרים ואויל עד דמטא תתא וכדור הונא אמר רב אשי וכו' כלומר כשר שהגרימה פסול בשחיטה כך במליקה:

א' נראה למפרש דר' ינאי פליג על הא דאמרי הרובין דמתני' דכלא אהדר דמשמע דמתני' סימנים לאחורי העורף ושוטח כשר וע"ז הוכיח מתני' דפסול ואכן אפשר להגיה בדברי רבינו בכ"מ שמתני' לשון שחיטה י"ל לשון מליקה ומקום מליקה י"ל שחיטה וכו' י"ל עולה פירושו מקום בפירוש.

לא למעוטי שן וצפורין. מה שהקשה בקונטרס לאותן שמפרשים דאידידו בתלושים וז"ל שייך למפרך תנינא מנזריהם אלא אם כן שניה במשנה נראה דלא קשה דהא נמי שמעינן ממתני' בזבחים זכרין חטאת העוף (דף סה.) דמתן מלק צסקין מטמא בגדים אצ"ט הצליעה אלמא תלוש פסול

במליקה ומיהו קשה קושיל אחרת שהקשה דה"ל למימר למעוטי תלוש והוי כל תלוש בכלל וא"ת ולפירוש דאידידו במחזירין דמתני' ה"ל שן כשרה במליקה הא צני ימין דמלק ששחל פסול דמתן זכרין חטאת העוף (ג"ר סה.) וי"ל דלא נקט שן שיהא שן כשרה למליקה אלא כלומר דלא מיפסל מטעם מחזיר כמו בשחיטה ועי"ל דשחל גרע משן כדאשכחן לענין חליטה דלמרינן צפרק מלות חליטה (ב"מ דף קה.) דגידמת חוללת בשנייה וצירושלמי משמע דחליטה צני ימין דלמרינן צירושלמי כיצד היא עושה מתירתו צימין ותופסתו ששחל וגוררתו צימין כדי שהשחל חליטה צימין והטרה צימין ושמה אין כל כך ראייה דלמא ליכא עיובא צימין אלא לכתחלה צני ימין והוא דין אש חללה ששחל למעוטי דורס כשירה והא דלא קאמר למעוטי דורס דכשר למליקה ופסול לשחיטה משום דהדיא קתני לה גזי שחיטה צפ' ז' (לקמן ז') דפסולה דמתן אש החזין את הראש צנת אחרת פסולה ואי אשמינן דכשר במליקה א"כ ה"ל למתני אפכ"ל פסול בשחיטה כשר במליקה דהוה משמע שפשוט לנו בשחיטה מאי לאו למעוטי שחיטה: א"ר ינאי למעוטי עיקור סימנים. לפירוש הקונטרס) דעיקור סימנים הוי טרפה תימה אמאי אצטרך לאשמועי' דכי היכי דעיקור פסול בשחיטה פסול נמי במליקה מאין היה לנו להכשיר במליקה יותר מבשחיטה והלא מלק ונמנא טרפה פסול לכולי עלמא

אלא דפליגי בזבחים צפרק ט' (קדשי קדשים) (דף סה.) אי מליקה מטרתה מטומאת נבלת עוף טהור או לאו וכן תימה לרבא זב' קיסי דקאמר לא אמר רמי זב' יחזקאל אין עיקור סימנים לעוף אלא במליקה ולא בשחיטה מאי שן דנקט עיקור מכל שאר טריפות וכן תימה דקאמר בסמוך ט' (י' אלא) למי' אין שחיטה לעוף מן התורה אין עיקור ט' (אבל למי' יש שחיטה לעוף מן התורה יש עיקור) היאך תלוי זה צוה מ"מ הוא אסור משום טרפה דמה לי טרפה זו ומה לי טרפה אחרת דכיון שנטרף העוף שז אין מעויל לו נחירה אלא להוציא מידי נבלת עוף שחיטה לעוף מן התורה כדמוכח בריש השוחט (לקמן כה.) אבל לדברי הלכות גדולות אחיה כולה סוגיא שפיר דלא הוי טרפה על ידי ט' שחיטת סימנים ולהכי קאמר אילימא למעוטי עיקור סימנים כי היכי דהלכתא גמירי לה לזין השחיטה מועלת שם אף על פי שאינו נטרף צדק כמו כן במליקה שז אינו נמלק אף על פי שאינו טרפה והא תני רמי זב' יחזקאל כו' ופליג דהיהא דשחיטה הגרגרת כדפירש בקונטרס אבל אהך דתני לוי' כל טרפות שמו חכמים צבחה כגו דצוף לא פליג דאפילו צבחה אינה טרפה צדק אבל לפירוש הקונטרס פליג נמי אלו ויחא השתא דרבא זב' קיסי וכולה סוגיא:

לא אמרן אלא למי' אין שחיטה לעוף מן התורה. אין להקשות לריייה היכי משכחא נבלת עוף טהור דמטמא בגדים אצ"ט הצליעה דנהי דלא צני שחיטה נחירה מיהא צני צסימנין כדמוכח לקמן בריש פרק ז' (דף כה.) דקאמר מלק צסקין מטמא בגדים אצ"ט הצליעה ואי אחרת אין שחיטה לעוף מן התורה י"כיון דתביר שדרה ומפרקת הוה טרפה מיהני לה סתין לטהרה מידי נבלת אלמא צסימנין דוקא מטרינן אלו שדרה ומפרקת חשיב טרפה ו'שהתא ט' (משכחא נבלת עוף טהור כשחתך שדרה ומפרקת ורוב צפר קודם שהגיע לסימן) מיהני ליה סתין לטהרה מידי נבלת והא דנקט בהתכלת (מנחות מה.) גזי נבלה וטרפה לא יאכלו הכהנים דאצטרך קד"א הויל ואשתרי מליקה גבייהו אשתרי נמי נבלה לאו דוקא דנבלה לא הוי כדמוכח לקמן י"כמו שהבאתי מפרק ז' (לקמן דף כה.) אלא כלומר טרפה וקרא נקט נבלה אגב טרפה:

ואי ס"ד מחזיר דוקא. ומתני' דקתני אומליקה כשרה ששהחזיר קמייהו דאי לא מחזיר פסולה שוחט אמאי פסולה מאי שנה עורף מנדדן אלא לאו ש"מ אף מחזיר קאמרי ומתני' דכלא אהדר ולא הוה מתני' לא תיובתייהו ולא סייעתייהו: יקבלו הרובין את שוחטן. הנערים בני ר'

חייא: למעוטי מאי. אי משום דעורף פסול בשחיטה וכשר למליקה וואור כשר לשחיטה ופסול במליקה הא תנא ליה: לאו למעוטי חורס סימנים. דכשר בשחיטה ופסול במליקה ואידי דתנאש כשר בשחיטה ופסול במליקה תנא נמי כשר במליקה ופסול בשחיטה: לא למעוטי שן וצפורין. ומשום סיפא נקט לה כשר במליקה ופסול בשחיטה למעוטי שן מחזרת וצפורין מחזרת דפסולה בשחיטה והכי קאמר כשר במליקה כגון צפורין מחזרת פסול בשחיטה וכיון לאשמועי' צפורין הוא הדין לשן דטעמא משום מחזיר הוא ואידי דתנא סיפא תנא נמי רישא: שן וצפורין דהדיא תנא להו. לעיל (דף טו.) דמתני' חזן ממגל קציר והמגירה והשינים והצפורין ואוקמינן ו'ת. במחזרת. ואית דמפרשי דמרישא ממעט שן תלושה וצפורין תלושה דכשר בשחיטה ופסול במליקה ולא הוה דא"כ למה הוה כשר שן וצפורין לימא הכי למעוטי תלוש דפסול במליקה אלא תלוש לאו מילתא היא דנימא כשר בשחיטה ופסול במליקה דהא בתלוש לא מיקריא מליקה ואפי' מליקה פסולה לא מיקריא דהא פירש לן קרא במליקה בעלמא של כהן היתה וכלי לא מיקריא מליקה דלא אשכחן בכלי דמיקריא מליקה ולמא תימרה דמליקה בעלמא של כהן דתניא בשחיטת קדשים צפרק קדשי קדשים (זבחים דף סה.) והקריבו הכהן אל המזבח וכו' תעלה על דעתך שזר קרב גזי מנזח אלא מגיד שלא תהא מליקה אלא בעלמא של כהן ולההוא ליטנא פריקין שן וצפורין דהדיא קתני

להו צבורת כהנים כדפרישית והא נמי לימא דלא פריקין דהדיא קתני לה אלא א"כ שניה במשנה דרוב צרימות שצמרת כהנים ושצמסתא שחאום חכמים במשנתיהו ולא פריקין הכי אלא היכא דסתם צמנתיהו תרי זמני או צדד מסכתא או צמרת: למעוטי מולך ומציא. דכשר בשחיטה ופסול במליקה ומשום רישא נקט לה ואידי דתנא רישא תנא סיפא: הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא דרב הונא ז' ורבא היא לקמן שצמעתין וע"ז: סברי לה כמ"ד פסול. ומוקמינן למתני' למעוטי מולך ומציא: קוצץ ויורד. דלא הולכה והוצאה: ג"ש כו'. דכל כהה לא ממעט קרא בלדממעט סתין וואור כי עבד מליקה בשחיטה טפי עדיף: אמר שמואל כל הכשר כו'. שמואל לאו בהלכות שחיטה איירי דא"כ איכא למפרך טובא דאי סבר מולך ומציא במליקה פסול הא איכא מולך ומציא דכשר בשחיטה ופסול במליקה ואיכא תלוש ואי קציר מולך ומציא במליקה כשר י"כיון קוצץ ויורד כדאמרינן קשיא סיפא דדייקינן הא פסול פסול והא איכא קוצץ ויורד דפסול בשחיטה וכשר במליקה אלא שמואל צבכר מקום שחיטה קא מיירי כל מקום הראוי צבואר לשחיטה ראי מליקה לעומתו מאחוריו צבול עורף: ופריקין הא פסול פסול. דעל כרחין שמואל משום הך דיוקא נקט לה דאי משום היא גופה לאשמועינן דכל מול העורף כשר למליקה הא דהדיא תני לה צמנתיהו אלא שמואל פסול אחא לאשמועי' ולמעוטי מאי דכיון דפסול בשחיטה יהא פסול במליקה למעוטי למעלה מן הוואר דפסול במליקה לא אצטרך דהיינו עורף ממש וצבואר כתיב ממול ערפו ולא ערפו: אילימא למעוטי סימנים שנטרפו. דכיון דאין אותו צבואר כשר לשחיטה אין עורף כגו כשר למליקה: והא סני רמי. דלפי שחיטה כשר: ראשו פשיטא. קרא דהדיא כתיב: שיפוי ראשו. משהתחיל הראש לשפע ו' ואי נמי שיפע מליקתו: והגרים ואזל עד דמטא ספאי. לסימנים נגד מקום שחיטה וגמר מליקתו שם דאי עזר רובא ציפוי הראש דהיינו עורף ממש לא אינטריכא ליה לשמואל דהא מול דהדיא כתיב אלא מיעוטא הוא דעזב תמס ואשמועי' שמואל דכי היכי דמיפסלא שחיטה משום התחלת אותו מקום וכדבר הונא כו' אף על גב דרובא צמנתין שחיטה מיפסלא נמי מליקה: למי' אין שחיטה לעוף מן הסורה. אלא מדברי סופרים. וידי אלעזר אמרה צפרק השוחט (לקמן דף כה.)

א' (לעיל י"ט.) ב' לקמן כו. פה: קדושין ע"א. מיר כט. לעיל ד. ד. א' ויקרא א'. ד' ז' ורבא. ט' כס"א: שחיטה. ו' ז' דבר אהד"ו. ב' כס"א והוא נמי. ח' (לעיל ט. ט.) ט' ז' שחיטת העוף. ט' כס"א מ"ו. ט' ז' שחיטה. ט' לקמן ט. ט' ס"א פ"א ר' ירמיהו.

תורה אור השלם

1. והביא אהם אל הבזון והקריב את אשר לחטאת ראשונה וקלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל: ויקרא ה ה

הגהות הב"ח

א' תוס' ד"ה אילמא וכו' דקאמר בסמוך לא אמרן אלא למי' אין שחיטה לעוף מן התורה אלא למי':

הגהות מהר"ב רנשבורג

א' תרי"ח לא אמרן וכו' ובשדה ומפרקת חשיב טרפה. ג"כ כהן הס"ד ואח"כ מה"ד מיהני ליה סתין לפירושו וכו' ושייך בעמוד ז' מנע"ד:

מוסף רש"י

הגרים שלישי. תמילה. שהתחיל לשחוט תמילה מן הטבעת ושחט רוב אחרון במקום שחיטה. פסולה. דלימא חיותא של צבחה צבוח סימן הוא ובשחטך רוב הסימן לא נחתך אותו הוה בשחיטה (ע"ד י"ט.) למי' אין שחיטה לעוף מן התורה. ואפילו תמורה שבעל פה מהלכה למשה מסיני אין לו, אלא מדברי סופרים, ואין נבלת עוף קרייה נבלה אלא אם כן מתה מאלה על ידי הנהגה צבחה על ידי סימנים, אבל נחירה או עיקור סימנים כשר בו (לקמן כו.) לייף מוספק את דמי, שפיהה צבולת (דושי"ן ע"א.)